

**STANOWISKO
RADY OCHRONY PRACY**

W SPRAWIE CHORÓB ZAWODOWYCH W POLSCE

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu w dniu 14 października 2003 r. zapoznała się z informacją Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr J. Nofera w Łodzi pn. "Choroby zawodowe w Polsce w 2002 r.". W wyniku analizy opracowania i przeprowadzonej dyskusji Rada przedstawia następującą opinię:

1. Przedstawiony w opracowaniu znaczny spadek liczby chorób zawodowych w Polsce (o 59,1% w latach 1998 - 2002 i o 18,2 % w odniesieniu do roku poprzedniego) można wyjaśnić częściową poprawą warunków pracy i skuteczniejszą ochroną zdrowia pracowników, ale w jeszcze większym stopniu jest on czynnikiem istotnych zmian na rynku pracy: nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia oraz likwidacja wielu zakładów pracy, a nawet całych branż charakteryzujących się wysokim poziomem narażeń zawodowych.
2. Obecna struktura stwierdzonych chorób zawodowych wskazuje na możliwość uzyskania dalszego ograniczenia ich występowania. Najczęstszymi chorobami zawodowymi są bowiem choroby dające się ograniczyć poprzez środki prewencji. Przykładem takich skutecznych działań jest zmniejszenie się liczby chorób narządu głosu u nauczycieli oraz chorób zakaźnych i inwazyjnych wśród pracowników służby zdrowia, uzyskane w wyniku programów profilaktycznych realizowanych w resorcie oświaty oraz zdrowia. Świadczy to o celowości działań profilaktycznych w grupach pracowniczych narażonych na czynniki szkodliwe i uzasadnia podejmowanie odpowiednich programów profilaktycznych. Równocześnie Rada wyraża zaniepokojenie przedstawioną informacją o zminimalizowaniu zakresu stosowanej dotychczas prewencji w postaci możliwości przenoszenia pracowników zagrożonych chorobą zawodową na inne stanowiska pracy i obejmowania ich rehabilitacją zawodową. Rada oczekuje opracowania przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia i Zakład Ubezpieczeń Społecznych propozycji działań zmniejszających negatywne skutki takich zmian.
3. Liczby i wskaźniki stwierdzanych niektórych chorób zawodowych (np. choroby zakaźne i inwazyjne, choroby głosu) analizowane w układzie wojewódzkim w wielu przypadkach nie korelują ze strukturą podmiotów gospodarczych i stwierdzanych narażeń zawodowych. Świadczy to o niejednolitej praktyce w zakresie stwierdzania chorób zawodowych i wskazuje na potrzebę jej poprawy. Rada Ochrony Pracy uważa za wysoce niekorzystne kilkuletnie opóźnienie wydania przez resort zdrowia rozporządzenia określającego wytyczne diagnostyczno-orzecznicze i kryteria rozpoznawania chorób zawodowych.
4. Wdrożone w 2002 r. rozporządzenie Rady Ministrów wprowadzające nowy wykaz chorób zawodowych i precyzujące procedurę postępowania w zakresie rozpoznawania, stwierdzania i rejestrowania chorób zawodowych, dostosowało polski system do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej, z uwzględnieniem jednocześnie krajowej specyfiki. Ponownego rozważenia wymaga jednak utrzymanie odrębnej listy chorób zawodowych dla służb mundurowych, wychodzącej swoim zakresem daleko poza powszechnie obowiązującą listę chorób zawodowych. Prowadzi to do sytuacji, w których pracownicy cywilni i osoby będące w stanie służby wykonujący prace w identycznych warunkach podlegają różnym procedurom orzeczniczym. Ponadto niezbędne jest udoskonalenie systemu orzecznictwa ubezpieczeniowego o niezdolności do pracy w wyniku stwierdzenia choroby zawodowej, m.in. przez zapewnienie jawności kryteriów postępowania orzeczniczego.
5. Dotychczasowy zakres chorób zawodowych obejmuje choroby o dość wyraźnym związku między narażeniem zawodowym i zmianami w stanie zdrowia pracowników, przy czym w zdecydowanej większości są to choroby występujące w wyniku długiej, nieraz ponad dwudziestoletniej ekspozycji. Współcześnie następujące zmiany procesach pracy powodują powstawanie nowych problemów zdrowotnych, często współistniejących z chorobami typowymi dla starzejących się społeczeństw. Zdaniem Rady Ochrony Pracy konieczne jest kontynuowanie prac zespołów eksperckich w celu identyfikacji tych nowych problemów związanych z warunkami wykonywania pracy oraz określania metod zapobiegania i leczenia chorób zawodowych i innych chorób związanych z pracą.

PRZEWODNICZĄCY
RADY OCHRONY PRACY

Posel Zbigniew Janowski

Wrocław, dnia 18 listopada 2003 r.